

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Γενική Γραμματεία Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής
Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Γεν. Διεύθυνση Θεσμικής κι Επιχειρησιακής
Υποστήριξης ΕΣΠΑ

Ειδική Υπηρεσία Κρατικών Ενισχύσεων και
Χρηματοδοτικών Εργαλείων (ΕΥΚΕ-ΧΕ)

ΕΥΚΕ-ΧΕ: 697

Ταχ. Δ/ση: Νίκης 10, 3ος όροφος,
10563, Αθήνα
Πληροφορίες: Νίκος Γαβαλάς
Τηλέφωνο: 210 3742054
Email: stateaid_unit@minfin.gr

Προς: Διαχειριστική Αρχή Προγράμματος
«Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση»
Μητροπόλεως 45, ΤΚ: 10556, Αθήνα
e-mail: p.dam@mou.gr
chkoutadou@mou.gr

Θέμα: Διατύπωση γνώμης για ζητήματα κρατικών ενισχύσεων σχετικά με την Πρόσκληση με τίτλο «Προγράμματα δια βίου μάθησης για το περιβάλλον, την πράσινη οικονομία, τις ψηφιακές δεξιότητες και την επιχειρηματικότητα»

Σχετ: Το από 21.5.2025 μήνυμα (email) της Διαχειριστικής Αρχής Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση» (Αρ.πρωτ. ΥΠΕΘΟΟ 87570 ΕΥΚΕ-ΧΕ 697/21.05.2025).

Σε συνέχεια του ανωτέρω σχετικού μηνύματος της Διαχειριστικής Αρχής Προγράμματος «Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση», στο οποίο επισυνάπτεται σχέδιο Πρόσκλησης με τίτλο «Προγράμματα δια βίου μάθησης για το περιβάλλον, την πράσινη οικονομία, τις ψηφιακές δεξιότητες και την επιχειρηματικότητα», και ζητούνται οι απόψεις της Υπηρεσίας μας αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο των Κρατικών Ενισχύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της υπό τροποποίηση Πράξης, σημειώνονται τα εξής:

1. Σύμφωνα με το περιεχόμενο του σχεδίου Πρόσκλησης το αντικείμενο του έργου περιγράφεται ως εξής:
«Η Δράση εντάσσεται στην κατηγορία δράσης «4.8 Εξοικείωση – Ευαισθητοποίηση κοινωνικού και οικονομικού ιστού» .

Η προτεινόμενη δράση αφορά ενήλικες έως 65 ετών των περιοχών παρέμβασης που α) είτε φοιτούν στο τελευταίο έτος του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος ή της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, β) είτε έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα (εντός 6 μηνών) από δομές του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος ή της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης, γ) είτε έχουν απωλέσει πρόσφατα (εντός 6 μηνών) τη φοιτητική τους ιδιότητα λόγω της διαγραφής τους από τα Μητρώα φοιτητών των ΑΕΙ όπου ήταν εγγεγραμμένοι, κατ' εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του Ν. 4957/2022. Ενδεικτικά, ωφελούμενοι της δράσης είναι:

- Μαθητές σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ)
- Μαθητές σε Εσπερινά Λύκεια
- Μαθητεύοι του Μεταλυκειακού έτους – Τάξη μαθητείας

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Καταρτιζόμενοι στις ΣΑΕΚ
- Τελειόφοιτοι Πανεπιστημίων στις περιφέρειες της χώρας

Η στόχευση της προτεινόμενης δράσης σε αυτόν τον πληθυσμό αιτιολογείται από τα σημαντικά ποσοστά ανεργίας που τον χαρακτηρίζουν σε όλες τις περιοχές παρέμβασης. Επιπλέον, διαχρονικά παρατηρείται δυσκολία μετάβασης των αποφοίτων του εκπαιδευτικού συστήματος προς την αγορά εργασίας όπως αποτυπώνονται στους εθνικούς και περιφερειακούς δείκτες ανεργίας και απασχόλησης. Μέσω του πλέγματος των ενεργειών της προτεινόμενης δράσης θα υποστηριχθεί η μετάβαση του πληθυσμού στόχου από την εκπαίδευση στην απασχόληση, ιδίως σε περιβάλλον πράσινης μετάβασης και αυξημένων απαιτήσεων σε πράσινες, ψηφιακές αλλά και επιχειρηματικές δεξιότητες.

Η δράση θα περιλαμβάνει δέσμη εξατομικευμένων και ομαδικών υπηρεσιών, τόσο διαδικτυακά όσο και με φυσική παρουσία, σε ενήλικες έως 65 ετών για την υποστήριξη της μετάβασής τους από την εκπαίδευση στην απασχόληση σε περιβάλλον πράσινης μετάβασης και αυξημένων απαιτήσεων σε πράσινες, ψηφιακές και επιχειρηματικές δεξιότητες.

Ενδεικτικά:

- Υπηρεσίες συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού (διάγνωση αναγκών και προγράμματα καθοδήγησης, ημερίδες καριέρας)
- Προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων (εργαστήρια εστιασμένα στις πράσινες και τις ψηφιακές δεξιότητες, διαδικτυακά μαθήματα και διαδικτυακά σεμινάρια)
- Προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (προγράμματα προσομοίωσης εργασιακής εμπειρίας)
- Προγράμματα ανάπτυξης και υποστήριξης της επιχειρηματικότητας (εργαστήρια, σχεδιασμός επιχειρηματικών σχεδίων, βραβεύσεις)
- Ανάπτυξη δικτύσεων και συνεργασιών μεταξύ εκπαιδευτικών δομών και επιχειρήσεων
- Δημιουργία συνεργατικών κοινοτήτων μάθησης

Καινοτομία της προτεινόμενης δράσης αποτελεί η μεθοδολογία υλοποίησής της, στο πλαίσιο της οποίας προβλέπονται τα εξής:

- Η διαθεσιμότητα του συνόλου των δομών εκπαίδευσης και κατάρτισης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων» και Αθλητισμού στις περιοχές παρέμβασης, με σκοπό την υποστήριξη της υλοποίησης των υπηρεσιών (δια ζώσης ή και εξ' αποστάσεως) προς τους ωφελούμενους της ομάδας στόχου.
- Η ποικιλία των εξατομικευμένων αλλά και των ομαδικών υπηρεσιών, σύμφωνα με τις διαφορετικές ανάγκες των επιμέρους ομάδων του πληθυσμού στόχου και των περιοχών παρέμβασης.
- Η πρόταση κατάλληλων μέσων υλοποίησης που επιτρέπουν τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή των ενδιαφερόμενων.

Για την αποτελεσματική υλοποίηση της δράσης θα αναπτυχθεί ψηφιακή πλατφόρμα και ψηφιακό υποστηρικτικό κέντρο, ψηφιακά εργαλεία και ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό. Οι υπηρεσίες που θα παρέχονται με δια ζώσης συμμετοχή των ενδιαφερομένων, θα υλοποιούνται σε υφιστάμενες κτιριακές δομές των Δήμων των περιοχών ΕΣΔΙΜ.

Για την υλοποίηση της δράσης απαιτείται η έκδοση Κ.Υ.Α. όπου θα ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα με α) τη διαδικασία δημιουργίας και λειτουργίας του Μητρώου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Μ.Ε.Π.), β) την αποζημίωση του οικονομικού φορέα και γ) κάθε τεχνική λεπτομέρεια της ηλεκτρονικής εφαρμογής.

Ο π/υ της δράσης ανά ΕΣΔΙΜ φαίνεται παρακάτω (ΔΔ) :

- Περιφέρεια Δυτ. Μακεδονίας (ΔΔ) : 5.473.146 €
- Μεγαλόπολης (και όμορων Δήμων): 1.895.141 €
- Νήσων Βορείου, Νοτίου Αιγαίου & Κρήτης:
  - Νήσων Βορείου & Κρήτης (πλην Νοτίου Αιγαίου): 1.838.874 €
  - Νήσων Νοτίου Αιγαίου: 792.839 €

Η Δράση επιμερίζεται στις δύο ακόλουθες Υποδράσεις:

- Υποδράση 4.8.1.1: «Προγράμματα δια βίου μάθησης για το περιβάλλον, την πράσινη οικονομία, τις ψηφιακές δεξιότητες και την επιχειρηματικότητα στα ΕΣΔΙΜ Δυτ. Μακεδονίας, Μεγαλόπολης (και όμορων Δήμων) και Νήσων Βορείου Αιγαίου & Κρήτης (πλην Νοτίου Αιγαίου)»
- Υποδράση 4.8.1.2: «Προγράμματα δια βίου μάθησης για το περιβάλλον, την πράσινη οικονομία, τις ψηφιακές δεξιότητες και την επιχειρηματικότητα στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου»

-Η προτεινόμενη δράση θα υλοποιηθεί μέσω διαγωνιστικών διαδικασιών σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων (Ν.4412/2016).

Συγκεκριμένα, ο δικαιούχος θα διενεργήσει διαγωνιστικές διαδικασίες προκηρύσσοντας το σύνολο του διαθέσιμου ποσού σύμφωνα με τις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου (ήτοι: ίση μεταχείριση των υποψηφίων αναδόχων, διαφάνεια, δημοσιότητα της διαδικασίας, αναλογικός χαρακτήρας του ανταλλάγματος του αναδόχου, αρχή του πραγματικού ανταγωνισμού, αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης υπηρεσιών που παρέχονται από ανάλογους φορείς του εξωτερικού), προκειμένου να αναθέσει σε άλλες οικονομικές οντότητες (παρόχους) τις προαναφερόμενες υπηρεσίες, εφαρμόζοντας τις διατάξεις περί δημοσίων συμβάσεων, ώστε να διασφαλίζονται η καλύτερη δυνατή λύση με το χαμηλότερο κόστος, καθώς και :

- ότι από τη διαγωνιστική διαδικασία δεν θα αποκλείονται, με βάση την αρχή της ίσης μεταχείρισης, οποιαδήποτε νομικά πρόσωπα ανταποκρίνονται στα διαγωνιστικά κριτήρια επαγγελματικής επάρκειας,
- ότι με την χορηγούμενη κρατική χρηματοδότηση δεν θα καλύπτονται παρά μόνον οι δαπάνες των παρόχων για την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών βάσει των τιμών της αγοράς, καθώς και ένα εύλογο κέρδος τους, όπως θα προκύψει από τη διαγωνιστική διαδικασία και,
- ότι δεν θα προκύψουν άμεσα ή έμμεσα οφέλη προς το δικαιούχο που θα αφορούν χώρους, εξοπλισμό, προσωπικό κ.λπ. που ενδεχόμενα θα προκαλούσαν οικονομικό πλεονέκτημα».

Δυνητικοί Δικαιούχοι της Δράσης είναι η Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υ.ΠΑΙ.Θ., Τομέας Παιδείας, και όσοι φορείς έχουν συνάψει προγραμματική σύμβαση με την παραπάνω αναφερόμενη.

Η συγχρηματοδοτούμενη δημόσια δαπάνη που διατίθεται για την ένταξη πράξεων στο πλαίσιο της εν θέματι πρόσκλησης ανέρχεται σε 10.000.000,00 €.

- Το άρθρο 107 παράγραφος 1 της Συνθήκης ορίζει τις κρατικές ενισχύσεις ως «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής [...], κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές. Με βάση την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την έννοια της Κρατικής Ενίσχυσης (2016/C

262/01) που εξειδικεύει το άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις εφαρμόζονται μόνο όταν ο αποδέκτης της ενίσχυσης είναι «επιχείρηση». «Επιχειρήσεις» θεωρούνται οι οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τις διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους. Συνεπώς, ο χαρακτηρισμός μιας συγκεκριμένης οντότητας ως επιχείρησης εξαρτάται αποκλειστικά από τη φύση των δραστηριοτήτων που ασκεί. Μεταξύ άλλων, ο χαρακτηρισμός μιας οντότητας ως επιχείρησης συνδέεται πάντα με συγκεκριμένη δραστηριότητα. Μια οντότητα που ασκεί τόσο οικονομικές όσο και μη οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να θεωρείται επιχείρηση μόνο σε σχέση με τον πρώτο τύπο δραστηριοτήτων. Για να γίνει διάκριση μεταξύ οικονομικών και μη οικονομικών δραστηριοτήτων, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί ότι κάθε δραστηριότητα που συνίσταται στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών στην αγορά αποτελεί οικονομική δραστηριότητα.

3. Το αντικείμενο της υπό εξέταση Πρόσκλησης, κατά κύριο λόγο αφορά σε παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού και προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων. Η παροχή υπηρεσιών αυτού του είδους συνιστά οικονομική δραστηριότητα, καθώς υφίσταται μία πλήρως απελευθερωμένη αγορά και υπάρχουν και άλλες οικονομικές οντότητες που προτίθενται και δύνανται να παρέχουν τις σχετικές υπηρεσίες. Προκειμένου να καθοριστεί εάν οι ανωτέρω ενέργειες που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της πρόσκλησης ενέχουν στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, είναι αναγκαίο να διαπιστωθεί εάν πληρούνται σωρευτικά οι τέσσερις προϋποθέσεις του άρθρου 107 παρ. 1 ΣΛΕΕ για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης:
- α) χρηματοδότηση με κρατικούς πόρους,
  - β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
  - γ) επιλεκτική μεταχείριση και
  - δ) νόθευση του ανταγωνισμού και επίδραση στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Η σωρευτική πλήρωση των ανωτέρω προϋποθέσεων είναι αναγκαίο να εξεταστεί, σε μεταγενέστερο στάδιο κατά την υποβολή των μεμονωμένων Πράξεων, τόσο σε επίπεδο (α) δικαιούχου όσο και στο επίπεδο (β) αναδόχων και (γ) ωφελούμενων από τις εν λόγω υπηρεσίες.

Επομένως στην παρούσα φάση, κρίνεται ότι το θεσμικό πλαίσιο στο οποίο δύναται να εμπίπτουν οι πράξεις που θα χρηματοδοτηθούν μέσω της Πρόσκλησης ποικίλει και ως εκ τούτου, κάθε πράξη της εν λόγω πρόσκλησης πρέπει να αξιολογηθεί διακριτά για την πλήρωση του κριτηρίου της συμβατότητας με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

4. Αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων το οποίο έχει συμπεριληφθεί στο υπό εξέταση σχέδιο Πρόσκλησης σημειώνουμε ότι κρίνεται πλήρες, ωστόσο για λόγους ορθότητας θα πρέπει να διαγραφεί το σημείο με αρ. 27 (Το με αρ. πρωτ. 92415/ΕΥΚΕ 6282/28-8-2017 έγγραφο της ΕΥΚΕ...) καθώς αυτό έχει αντικατασταθεί από το σημείο με αρ. 30 (Το με αρ. πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ1162/27-10-2023 έγγραφο της ΕΥΚΕ-ΧΕ...). Αντίστοιχα το σημείο 3.5 «Ειδικότεροι κανόνες επιλεξιμότητας» του υπό εξέταση σχεδίου Πρόσκλησης κρίνεται επαρκές.
5. Γενική επισήμανση: Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή από την οικεία Διαχειριστική Αρχή, όσον αφορά στην χρηματοδότηση Πράξεων στον ίδιο ή σε άλλους Δικαιούχους Πράξεων παραπλήσιου περιεχομένου. Ενδεικτικά σε περίπτωση, κατά την οποία ο ανωτέρω Δικαιούχος ή άλλοι Δικαιούχοι

έχουν ήδη ή πρόκειται στο άμεσο μέλλον να αναλάβουν την υλοποίηση πράξεων με συναφές αντικείμενο, τότε η περιγραφή και διαστασιολόγηση των πράξεων πρέπει να είναι σαφής ακριβής και ξεκάθαρη προς αποφυγή αλληλοεπικαλύψεων ή και ενδεχόμενης σταυροειδούς χρηματοδότησης.

6. Σημειώνεται ότι οι μεμονωμένες προτάσεις στο πλαίσιο της υπο εξέταση Πρόσκλησης πρέπει να εξεταστούν διακριτά αναφορικά με την τήρηση των κανόνων του ανταγωνισμού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αρ.πρωτ. 99801/ΕΥΚΕ-ΧΕ 1162/27.10.2023 εγκύκλιο της ΕΥΚΕ-ΧΕ με θέμα «Οδηγίες προς φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση συγχρηματοδοτούμενων δράσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2021-2027 αναφορικά με ζητήματα κρατικών ενισχύσεων». Για την αξιολόγηση της πλήρωσης του κριτηρίου συμβατότητας της εκάστοτε πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων, είναι αναγκαίο να συμπληρώνεται η λίστα ελέγχου περί ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης που έχει κοινοποιηθεί με την με Α.Π. 115150/ΕΥΚΕ4023/2.11.2016 επιστολή του ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ, αντίγραφο της οποίας πρέπει να τηρείται στο φάκελο της πράξης.

Η παρούσα γνωμοδότηση παρέχεται στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ΕΥΚΕ-ΧΕ και περιορίζεται στην παροχή απόψεων σχετικά με τη συμμόρφωση του υπό κρίση μέτρου ενίσχυσης με τους κανόνες Ανταγωνισμού και Κρατικών Ενισχύσεων της ΕΕ. Επισημαίνεται ότι δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες της ΕΥΚΕ-ΧΕ η αξιολόγηση οποιαδήποτε άλλης πτυχής του μέτρου ενίσχυσης, περιλαμβανομένων θεμάτων που άπτονται του δικαίου περί δημοσίων συμβάσεων.

Οι απόψεις της ΕΥΚΕ-ΧΕ βασίζονται αποκλειστικά στις πληροφορίες που παρείχε εγγράφως η οικεία Διαχειριστική Αρχή και ειδικότερα στο περιεχόμενο του Σχεδίου Πρόσκλησης, έγγραφο στο οποίο αφορά η γνωμοδότηση της ΕΥΚΕ βάσει των αρμοδιοτήτων της. Εάν οι παρασχεθείσες πληροφορίες αποδειχθούν ελλιπείς ή εσφαλμένες, ή το μέτρο ενίσχυσης δεν υλοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεχόμενες πληροφορίες, η ΕΥΚΕ-ΧΕ διατηρεί το δικαίωμα να επανεξετάσει τις απόψεις της σε σχέση με αυτές που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο.

Παραμένουμε στην διάθεσή σας για κάθε αναγκαία διευκρίνιση.

Ο Προϊστάμενος της ΕΥΚΕ-ΧΕ
Ευάγγελος Στουραϊτης

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο Αν. Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
2. Γραφείο Γενικής Γραμματείας Εταιρικού Συμφώνου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
3. Γραφείο Γενικής Διεύθυνσης Θεσμικής κι Επιχειρησιακής Υποστήριξης
4. Ε.Υ.Κ.Ε.-Χ.Ε.

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

